

Paper Code: 2116-A

Programme	Exam Code
Bachelor of Arts ✓	121202
Bachelor of Science ELO. ✓	121302
Bachelor of Business Administration	121702
Bachelor of Business Administration (Airlines and Airport Management)	509502
Bachelor of Arts (Journalism and Mass Communication) ✓	116402
Bachelor of Science (Fashion Designing)	119602
Bachelor of Science (Home Science)	119702
Bachelor of Computer Applications	117902
Bachelor of Science (Information Technology)	118002
Bachelor of Science (Bio-technology)	120602
Bachelor of Science (Medical Laboratory Technology)	509702
Bachelor of Vocation (Retail Management)	122002
Bachelor of Vocation (Animation)	112802
Bachelor of Vocation (Nutrition and Dietetics)	510012
Bachelor of Vocation (Beauty and Wellness)	112602
Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science)	112902
Bachelor of Vocation (Hospitality and Tourism)	113002
Master of Science (Mathematics) (FYIP)	508402
Master of Science (Physics) (FYIP)	508602
Master of Arts (English) (FYIP) ✓	508502

Semester- II

Course Title: Drug Abuse: Problem, Management and Prevention (Compulsory)

Course Code: VACD-2161 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max. Marks: 35

Note: Attempt five questions in all, selecting atleast one question from each section. The fifth question may be attempted from any section. Each question carries 7 marks.

Section – A

1. What is the nature of the problem drug abuse in India? Elaborate its extent in the Punjab?

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਹੱਦ ਦੱਸੋ?

भारत में नशीली दवाओं के दुरुपयोग की समस्या की प्रकृति क्या है? पंजाब में इसकी सीमा के बारे में विस्तार से बताइए?

2. What is the impact of drug addiction on family?

ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਲਤ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?

नशे की लत का परिवार पर क्या प्रभाव पड़ता है?

Section – B

3. What does "management of drug abuse" mean? How challenging it is to care for someone who is addicted.

"ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ" ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਕਿਸੇ ਆਦੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਹੈ?

नशीली दवाओं के दुरुपयोग के प्रबंधन" का क्या मतलब है?
नशे की लत में फंसे किसी व्यक्ति की देखभाल करना
कितना चुनौतीपूर्ण है।

4. What are the advantages and disadvantages of treating drug disorders using medications?

ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ
ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਕੀ ਫਾਇਦੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹਨ?

औषधियों का उपयोग करके नशीली दवाओं के विकारों के
इलाज के क्या फायदे और नुकसान हैं?

Section – C

5. How can the public be made aware of the dangers of drug usage through the media?

ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ
ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

मीडिया के माध्यम से जनता को नशीली दवाओं के उपयोग
के खतरों के बारे में कैसे जागरूक किया जा सकता है?

6. What part do educators play in encouraging a drug-free culture?

ਨਸ਼ਾ-ਮੁਕਤ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਕ ਕੀ
ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ?

नशा-मुक्त संस्कृति को प्रोत्साहित करने में शिक्षकों की क्या भूमिका है?

Section - D

7. Write an essay on NDPS act related with drug abuse?

ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ NDPS ਐਕਟ 'ਤੇ
ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖੋ?

नशीली दवाओं के दुरुपयोग से संबंधित एनडीपीएस
अधिनियम पर एक निबंध लिखें?

8. Describe the punishments related to the various offences of drug abuse?

ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ
ਸਬੰਧਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

नशीली दवाओं के दुरुपयोग के विभिन्न अपराधों से संबंधित
दंड का वर्णन करें?

Paper Code : 9402.

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Arts ✓	121204	AECE-4221 ✓
Bachelor of Arts (Journalism and Mass Communication)	116404	
Bachelor of Science (Fashion Designing)	119604	
Master of Arts English (FYIP)	508504	
Bachelor of Vocation (Retail Management)	122004	
Bachelor of Vocation (Management and Secretarial Practices)	112704	
Bachelor of Vocation (Animation)	112804	
Bachelor of Vocation (Textile Design and Apparel Technology)	113104	
Bachelor of Vocation (Nutrition Exercise and Health)	112504	
Bachelor of Vocation (Beauty and Wellness)	112604	
Bachelor of Vocation (Hospitality and Tourism)	113004	
Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science)	112904	

Semester -IV

Course Title: Environmental Studies (Compulsory)

Time Allowed: 3 Hrs.

Max Marks: 60

PART - A

Note: Attempt any 5 questions. Each question carries 4 marks.
Length of the answer should not exceed 1 page.

1. What do you mean by environment education? Give its definition.
2. What do you understand by desertification? Explain its main causes of desertification.
3. What do you mean by global warming? Explain its effect.
4. Define "THERMAL POLLUTION". Write its effects.
5. What is AIDS? How does AIDS spread.
6. Write a note on welfare of children and women.
7. What do you understand by sustainable and non-sustainable development?

PART – B

Note: Attempt any 5 questions. Each question carries 8 marks.

Length of the answer should not exceed 3 pages.

1. What do you mean by floods? Write their causes and methods to prevent them. Write about flood prone areas of India.
2. Define ecosystem. Explain its components, function and structure of ecosystem.
3. What do you mean by "ECOLOGICAL SUCCESSION"? What are its main factors?
4. Define "NOISE & SOIL POLLUTION". Discuss its cause, effects and control measure.
5. What do you understand by Biodiversity? Explain two methods of conservation of biodiversity.
6. Define term natural disaster. Define five types of natural disaster. Explain its effects and causes.
7. Describe various Acts of Environment Protection.
8. Explain Grassland and Aquatic ecosystem. Write their character, structure, functions.

Hindi Version

भाग—ए

नोट— कोई भी 5 प्रश्न हल करें। प्रत्येक प्रश्न 4 अंक का है।
उत्तर की लंबाई 1 पृष्ठ से अधिक नहीं होनी चाहिए।

1. पर्यावरण शिक्षा से आप क्या समझते हैं? इसकी परिभाषा दीजिए।
2. मरुस्थलीकरण से आप क्या समझते हैं? मरुस्थलीकरण के मुख्य कारण बताइये।
3. ग्लोबल वार्मिंग से आप क्या समझते हैं? इसका प्रभाव बताइये।
4. "थर्मल प्रदूषण" को परिभाषित करें। इसके प्रभाव लिखिए।
5. एड्स क्या है? एड्स कैसे फैलता है।
6. बच्चों और महिलाओं के कल्याण पर एक नोट लिखें।
7. सतत एवं गैर-टिकाऊ विकास से आप क्या समझते हैं?

भाग—बी

नोट— कोई भी 5 प्रश्न हल करें। प्रत्येक प्रश्न 8 अंक का है।
उत्तर की लंबाई 3 पेज से अधिक नहीं होनी चाहिए।

1. बाढ़ से आप क्या समझते हैं? उनके कारण तथा उन्हें रोकने के उपाय लिखिए। भारत के बाढ़ प्रवण क्षेत्रों के बारे में लिखें।

2. पारिस्थितिकी तंत्र को परिभाषित करें। पारिस्थितिकी तंत्र के घटकों, कार्यों और संरचना की व्याख्या करें।
3. "पारिस्थितिकीय उत्तराधिकार" से आपका क्या तात्पर्य है? इसके मुख्य कारक क्या हैं?
4. "शोर एवं मृदा प्रदूषण" को परिभाषित करें। इसके कारण, प्रभाव एवं नियंत्रण उपाय पर चर्चा करें।
5. जैव विविधता से आप क्या समझते हैं? जैव विविधता संरक्षण की दो विधियाँ समझाइये।
6. प्राकृतिक आपदा शब्द को परिभाषित करें। प्राकृतिक आपदा के पाँच प्रकार बताइये। इसके प्रभाव एवं कारण बताइये।
7. पर्यावरण संरक्षण के विभिन्न अधिनियमों का वर्णन करें।
8. घास के मैदान और जलीय पारिस्थितिकी तंत्र की व्याख्या करें। उनके चरित्र, संरचना, कार्य लिखिए।

Punjabi Version

ਭਾਗ-ਏ

ਨੋਟ: ਕੋਈ ਵੀ 5 ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ੫ ਅੰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਵਾਬ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 1 ਪੰਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

1. ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਇਸਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
2. ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਮਾਰੂਥਲੀਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
3. ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਮਝਾਓ।
4. “ਥਰਮਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ” ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ।
5. ਏਡਜ਼ ਕੀ ਹੈ? ਏਡਜ਼ ਕਿਵੇਂ ਫੈਲਦਾ ਹੈ।
6. ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
7. ਤੁਸੀਂ ਟਿਕਾਊ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?

ਭਾਗ- ਬੀ

ਨੋਟ: ਕੋਈ ਵੀ 5 ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ 8 ਅੰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਵਾਬ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 3 ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

1. ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਲਿਖੋ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
2. ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਭਾਗ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
3. “ਈਕੋਲੋਜੀਕਲ ਸਫਲਤਾ” ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਕ ਕੀ ਹਨ।
4. “ਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ” ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ, ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਮਾਪ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
5. ਤੁਸੀਂ ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

6. ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
7. ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਕਟਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
8. ਗਰਾਸਲੈਂਡ ਅਤੇ ਐਕਵਾਟਿਕ ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ, ਬਣਤਰ, ਕਾਰਜ ਲਿਖੋ।

Paper Code : 4105

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Arts	121204	AECE-4221 ✓
Bachelor of Arts (Journalism and Mass Communication)	116404	
Bachelor of Science (Fashion Designing)	119604	
Master of Arts English (FYIP)	508504	
Bachelor of Vocation (Retail Management)	122004	
Bachelor of Vocation (Management and Secretarial Practices)	112704	
Bachelor of Vocation (Animation)	112804	
Bachelor of Vocation (Textile Design and Apparel Technology)	113104	
Bachelor of Vocation (Nutrition Exercise and Health)	112504	
Bachelor of Vocation (Beauty and Wellness)	112604	
Bachelor of Vocation (Hospitality and Tourism)	113004	
Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science)	112904	

Semester -IV**Course Title: Environmental Studies (Compulsory)****(240)****Time Allowed: 3 Hrs.****Max Marks: 30**

PART – A

**Note: Attempt any 5 questions. Each question carries 2 marks.
Length of the answer should not exceed 1 page.**

1. What do you mean by environment education? Give its definition.
2. What do you understand by desertification? Explain its main causes of desertification.
3. What do you mean by global warming? Explain its effect.
4. Define "THERMAL POLLUTION". Write its effects.
5. What is AIDS? How does AIDS spread.
6. Write a note on welfare of children and women.
7. What do you understand by sustainable and non-sustainable development?

PART – B

Note: Attempt any 5 questions. Each question carries 4 marks.

Length of the answer should not exceed 3 pages.

1. What do you mean by floods? Write their causes and methods to prevent them. Write about flood prone areas of India.
2. Define ecosystem. Explain its components, function and structure of ecosystem.
3. What do you mean by "ECOLOGICAL SUCCESSION"? What are its main factors?
4. Define "NOISE & SOIL POLLUTION". Discuss its cause, effects and control measure.
5. What do you understand by Biodiversity? Explain two methods of conservation of biodiversity.
6. Define term natural disaster. Define five types of natural disaster. Explain its effects and causes.
7. Describe various Acts of Environment Protection.
8. Explain Grassland and Aquatic ecosystem. Write their character, structure, functions.

Hindi Version

भाग—ए

नोट— कोई भी 5 प्रश्न हल करें। प्रत्येक प्रश्न 2 अंक का है।
उत्तर की लंबाई 1 पृष्ठ से अधिक नहीं होनी चाहिए।

1. पर्यावरण शिक्षा से आप क्या समझते हैं? इसकी परिभाषा दीजिए।
2. मरुस्थलीकरण से आप क्या समझते हैं? मरुस्थलीकरण के मुख्य कारण बताइये।
3. ग्लोबल वार्मिंग से आप क्या समझते हैं? इसका प्रभाव बताइए।
4. "थर्मल प्रदूषण" को परिभाषित करें। इसके प्रभाव लिखिए।
5. एड्स क्या है? एड्स कैसे फैलता है।
6. बच्चों और महिलाओं के कल्याण पर एक नोट लिखें।
7. सतत एवं गैर-टिकाऊ विकास से आप क्या समझते हैं?

भाग—बी

नोट— कोई भी 5 प्रश्न हल करें। प्रत्येक प्रश्न 4 अंक का है।
उत्तर की लंबाई 3 पेज से अधिक नहीं होनी चाहिए।

1. बाढ़ से आप क्या समझते हैं? उनके कारण तथा उन्हें रोकने के उपाय लिखिए। भारत के बाढ़ प्रवण क्षेत्रों के बारे में लिखें।

2. पारिस्थितिकी तंत्र को परिभाषित करें। पारिस्थितिकी तंत्र के घटकों, कार्यों और संरचना की व्याख्या करें।
3. "पारिस्थितिकीय उत्तराधिकार" से आपका क्या तात्पर्य है? इसके मुख्य कारक क्या हैं?
4. "शोर एवं मृदा प्रदूषण" को परिभाषित करें। इसके कारण, प्रभाव एवं नियंत्रण उपाय पर चर्चा करें।
5. जैव विविधता से आप क्या समझते हैं? जैव विविधता संरक्षण की दो विधियाँ समझाइये।
6. प्राकृतिक आपदा शब्द को परिभाषित करें। प्राकृतिक आपदा के पाँच प्रकार बताइये। इसके प्रभाव एवं कारण बताइये।
7. पर्यावरण संरक्षण के विभिन्न अधिनियमों का वर्णन करें।
8. घास के मैदान और जलीय पारिस्थितिकी तंत्र की व्याख्या करें। उनके चरित्र, संरचना, कार्य लिखिए।

Punjabi Version

ਭਾਗ-ਏ

ਨੋਟ: ਕੋਈ ਵੀ 5 ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ 2 ਅੰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਵਾਬ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 1 ਪੰਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

1. ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਇਸਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
2. ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਮਾਰੂਥਲੀਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
3. ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਮਝਾਓ।
4. “ਥਰਮਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ” ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ।
5. ਏਡਜ਼ ਕੀ ਹੈ? ਏਡਜ਼ ਕਿਵੇਂ ਫੈਲਦਾ ਹੈ।
6. ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
7. ਤੁਸੀਂ ਟਿਕਾਊ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?

ਭਾਗ- ਬੀ

ਨੋਟ: ਕੋਈ ਵੀ 5 ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ 4 ਅੰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਵਾਬ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 3 ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

1. ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਲਿਖੋ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
2. ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਭਾਗ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
3. “ਈਕੋਲੋਜੀਕਲ ਸਫਲਤਾ” ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਕ ਕੀ ਹਨ।
4. “ਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ” ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ, ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਮਾਪ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
5. ਤੁਸੀਂ ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

6. ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
7. ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਕਟਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
8. ਗਰਾਸਲੈਂਡ ਅਤੇ ਐਕਵਾਟਿਕ ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ, ਬਣਤਰ, ਕਾਰਜ ਲਿਖੋ।

Paper Code: 2106

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Vocation (Retail Management)	122002	BVRL-2031 ✓
Bachelor of Vocation (Animation)	112802	BVAL-2031 ✓
Bachelor of Vocation (Nutrition and Dietetics)	510012	BVNL-2031 ✓
Bachelor of Vocation (Beauty and Wellness)	112602	BVBL-2031 ✓
Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science)	112902	BVIL-2031 ✓
Bachelor of Vocation (Hospitality and Tourism)	113002	BVHL-2031 ✓

Semester-II
Course Title: Basic Punjabi
(20)

Time Allowed: 3 Hours**Max Marks: 70**

ਨੋਟ :- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਹਨ । ਹਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ । ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ 14 ਅੰਕ ਹਨ।

ਸੈਕਸ਼ਨ - I

1. ਪੜਨਾਂਵ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ?
ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਕੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

2. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ? ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਉਦਾਹਰਨ ਸਹਿਤ ਸਮਝਾਓ।

ਸੈਕਸ਼ਨ -II

3. ਸਧਾਰਨ ਵਾਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਕੇ ਸਮਝਾਓ।
4. ਹੁਕਮੀ ਵਾਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਵਾਚਕ ਵਾਕ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਉਦਾਹਰਨ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ।

ਸੈਕਸ਼ਨ -III

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਪੈਰਾ ਰਚਨਾ ਕਰੋ:
ੳ) ਵਾਤਾਵਰਨ
ਅ) ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ
ੲ) ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਦਰ
6. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੇ ਦੀ ਇਕ-ਤਿਹਾਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਵੀ ਦਿਓ:
ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਿਆਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇਸ਼ ਭੌਰਿਆਂ

ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਖਾਤਰ

ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ ਤੇ ਆਰਾਮ ਵਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਹੱਸ-ਹੱਸ ਕੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਸੰਗਲ ਆਪਣੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਪੁਆਏ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਖਾਤਰ ਸਾਰਾ ਸਰਬੰਸ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਿਵਾ ਜੀ ਤੇ ਮਹਾਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਬੀਟਨ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ। ਜਿਸ ਨੇ ਆਪ ਮਾਲਮਾਲ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਦੇ ਵੱਸ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼-ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਵਪਾਰਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਸਦਕਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ਼-ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਸਦਾ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ।

ਸੈਕਸ਼ਨ- IV

7. ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਜਾਂ ਸਹੇਲੀ ਨੂੰ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਇੱਕ ਵਧਾਈ ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ।

8. ਕੋਈ ਸੱਤ ਅਖਾਣ-ਮੁਹਾਵਰੇ ਕਰੋ:

ਉੱਚੀ ਦੁਕਾਨ ਫਿੱਕਾ ਪਕਵਾਨ, ਇੱਕ ਚੁੱਪ ਸੋ ਸੁੱਖ, ਹੰਕਾਰਿਆ ਸੋ
ਮਾਰਿਆ, ਸਹਿਜ ਪੱਕੇ ਸੋ ਮਿੱਠਾ ਹੋਵੇ, ਹੱਥ ਨੂੰ ਹੱਥ ਧੋਂਦਾ ਹੈ,
ਉਸਤਾਦੀ ਕਰਨੀ, ਈਦ ਦਾ ਚੰਦ ਹੋਣਾ, ਹੱਥ ਵਟਾਉਣਾ, ਕਿਤਾਬੀ
ਕੀੜਾ ਹੋਣਾ, ਅਕਲ ਤੇ ਪਰਦਾ ਪੈਣਾ।

Paper Code: 2103

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Vocation (Retail Management)	122002	BVRL-2421 ✓
Bachelor of Vocation (Animation)	112802	BVAL-2421 ✓
Bachelor of Vocation (Nutrition and Dietetics)	510012	BVNL-2421 ✓
Bachelor of Vocation (Beauty and Wellness)	112602	BVBL-2421 ✓
Bachelor of Vocation (Hospitality and Tourism)	113002	BVHL-2421 ✓
Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science)	112902	BVIL-2421 ✓

Semester-II**Course Title: Punjabi (Compulsory)****(180)****Time Allowed: 3 Hours****Max Marks: 70**

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਇੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ (ਨੰਬਰ) ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਸੈਕਸ਼ਨ-1

1. “ਦਲਦਲ” ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਲਿਖੋ।

14

2. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦਾ ਪਾਤਰ-ਚਿਤਰਨ ਕਰੋ-
(ੳ) ਕਿਸ਼ਨਾ
(ਅ) ਜਵਾਈ। 14

ਸੈਕਸ਼ਨ-2

3. ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ “ਨੰਗੀ ਮੁਸਕਾਨ” ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ ਕੇ ਲਿਖੋ। 14
4. “ਮਨੁੱਖ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਨੇਕ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ” ਨਿਬੰਧ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖੋ। 14

ਸੈਕਸ਼ਨ-3

5. ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਸ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰੋ। 14
6. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਸਹਿਤ ਬਿਆਨ ਕਰੋ। 14

ਸੈਕਸ਼ਨ-4

7. ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ। 14
8. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਅਤੇ ਅਖਾਣਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣ- 14

ਮੁਹਾਵਰੇ :- ਇੱਟ ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਵੈਰ, ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ ਹੋਣਾ, ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਤਾਰਾ, ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਮਾਰਨੀ, ਹੱਥ ਪੀਲੇ ਕਰਨਾ, ਭਾਜੀ ਮੋੜਨੀ, ਖੱਲ ਲਾਹੁਣੀ। 7

ਅਖਾਣ :- ਉਹ ਦਿਨ ਡੁੱਬਾ ਜਦੋਂ ਘੋੜੀ ਚੜਿਆ ਕੁੱਬਾ, ਜਿਹਦੀ ਕੋਠੀ ਦਾਣੇ, ਉਹਦੇ ਕਮਲੇ ਵੀ ਸਿਆਣੇ, ਨਵਾਂ ਨੌਂ-ਦਿਨ ਪੁਰਾਣਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸੌ ਦਿਨ ਆਪੇ ਫਾਖੜੀਏ ਤੈਨੂੰ ਕੋਣ ਛੁਡਾਏ, ਅਕਲਾਂ ਬਾਝੋਂ ਖੂਹ ਖਾਲੀ, ਇੱਕ ਨੂੰ ਕੀ ਰੋਨੀ ਏਂ ਉੱਤ ਗਿਆ ਈ ਆਵਾ, ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਗਲੀ ਜਿਥੇ ਭਾਗੋ ਨੀ ਖਲੀ। 7

Paper Code: 2111

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Vocation (Retail Management)	122002	BVRL-2431 ✓
Bachelor of Vocation (Animation)	112802	BVAL-2431 ✓
Bachelor of Vocation (Nutrition and Dietetics)	510012	BVNL-2431 ✓
Bachelor of Vocation (Beauty and Wellness)	112602	BVBL-2431 ✓
Bachelor of Vocation (Hospitality and Tourism)	113002	BVHL-2431 ✓
Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science)	112902	BVIL-2431 ✓

Semester-II**Course Title: Punjab History and Culture****(20)****Time Allowed: 3 Hours****Max Marks: 70**

Note: Attempt five questions, selecting at least one question from each ^{Section in} 1000 words and the 5th question may be attempted from any section. Each question carries 14 marks.

Section- A

1. Discuss the causes and effects of Alexander's invasion of Punjab

2. Give an account of civil and military administration under the Mauryan Empire.

Section- B

3. Briefly describe the salient features of the Gandhara School of Art
4. Give an account of the Literature during Gupta period.

Section- C

5. Discuss the religious and economic condition of Punjab during the Harshavardhana period
6. Describe the social life of the Punjab

Section- D

7. Write a detailed note on Taxila.
8. Describe the development of Architecture during of Mauryan Period

Hindi Version

Section- A

1. सिकंदर के पंजाब पर आक्रमण के कारणों और प्रभावों की चर्चा कीजिए।
2. मौर्य साम्राज्य के अंतर्गत नागरिक और सैन्य प्रशासन का विवरण दीजिए।

Section- B

3. गांधार स्कूल ऑफ आर्ट की मुख्य विशेषताओं का संक्षेप में वर्णन करें।
4. गुप्तकाल के साहित्य का विवरण दीजिए।

Section- C

5. हर्षवर्धन काल में पंजाब की धार्मिक और आर्थिक स्थिति की चर्चा कीजिए।
6. पंजाब के सामाजिक जीवन का वर्णन कीजिए।

Section- D

7. तक्षशिला पर एक विस्तृत टिप्पणी लिखिए।
8. मौर्य काल में वास्तुकला के विकास का वर्णन कीजिए।

Paper Code: 2114

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Arts (Journalism and Mass Communication)	116402	BJMM-2102 ✓
Bachelor of Science(Fashion Designing)	119602	BFDM-2102 ✓
Bachelor of Science (Home Science)	119702	BHSM-2102
Bachelor of Computer Applications	117902	BCAM-2102 ✓
Bachelor of Science (Information Technology)	118002	BITM-2102 ✓
Bachelor of Science (Bio-Technology)	120602	BBTM-2102
Bachelor of Science (Medical Laboratory Technology)	509702	BMLM-2102
Bachelor of Vocation (Retail Management)	122002	BVRM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Animation)	112802	BVAM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Nutrition and Dietetics)	510012	BVNM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Beauty and Wellness)	112602	BVBM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science)	112902	BVIM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Hospitality and Tourism)	113002	BVHM-2102 ✓

Semester-II**Course Title: Communication Skills in English-II****(370)****Time Allowed: 3 Hours****Max Marks: 50**

Note: Attempt 5 questions in all, selecting 1 question from each section the 5th question may be attempted from any section. Each question carries 10 marks. (5*10=50)

Section A

1. Explain how the barriers to listening can be minimised. 10
2. What are the effective feedback skills? 10

Section B

3. What points should be kept in mind While attending a telephone call? 10
4. Explain in brief the definition and importance of note taking. 10

Section C

5. What are the forms of polite speech? 10
6. What points should be kept in mind to make conversation meaningful and easy? 10

Section D

7. What is
 - a) Phonetic Transcription
 - b) International Phonetic Alphabet (5+5=10)
8. Transcribe any 5 Words phonetically, and also put the stress mark:
about, adjust, baggage, beggar, collect, complete,
design, devil, enemy, engine. (5*2=10)

Paper Code: 9215.

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Arts (Journalism and Mass Communication)	116402	BJMM-2102 ✓
Bachelor of Science (Fashion Designing)	119602	BFDM-2102 ✓
Bachelor of Science (Home Science)	119702	BHSM-2102 ✓
Bachelor of Computer Applications	117902	BCAM-2102 ✓
Bachelor of Science (Information Technology)	118002	BITM-2102 ✓
Bachelor of Science (Bio-Technology)	120602	BBTM-2102 ✓
Bachelor of Science (Medical Laboratory Technology)	509702	BMLM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Retail Management)	122002	BVRM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Animation)	112802	BVAM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Nutrition and Dietetics) <i>Exercise and Health</i>	510012	BVNM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Beauty and Wellness)	112602	BVBM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science)	112902	BVIM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Hospitality and Tourism)	113002	BVHM-2102 ✓

Bachelor of Vocation (Textile Design and Apparel Technology) Semester-II 113102.

BVTM-2102. ✓

Course Title: Communication Skills in English
(370)

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 50

Note: Attempt 5 questions in all, selecting 1 question from each section the 5th question may be attempted from any section. Each question carries 10 marks. (5*10=50)

Section A

1. Explain how the barriers to listening can be minimised. 10
2. What are the effective feedback skills? 10

Section B

3. What points should be kept in mind While attending a telephone call? 10
4. Explain in brief the definition and importance of note taking. 10

Section C

5. What are the forms of polite speech? 10
6. What points should be kept in mind to make conversation meaningful and easy? 10

Section D

7. What is
 - a) Phonetic Transcription
 - b) International Phonetic Alphabet (5+5=10)
8. Transcribe any 5 Words phonetically, and also put the stress mark:
about, adjust, baggage, beggar, collect, complete,
design, devil, enemy, engine. (5*2=10)

Exam Code: 112902

Paper Code: 2309

**Programme: Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data
Science) Semester-II**

Course Title: Computational Problem Solving-II

Course Code: BVIL-2113 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 70

Note: Attempt five questions in all, selecting at least one question from each section. The fifth question may be attempted from any section. Each question carries 14 marks.

SECTION-A

1. (a) Discuss import statement using examples. (7)
(b) Using a coding example discuss exception handling. (7)
2. (a) Write a program to read data from a data file in Python. (7)
(b) What are the functions used to write contents to a file? (7)

SECTION-B

- 3 (a) Explain data types in SQLite. (7)
(b) What is SQLite? Discuss its features. (7)
4. Discuss the steps to manipulate database in Python using coding examples. (14)

SECTION-C

5. (a) Discuss the fundamental concepts of Python GUI programming using Tkinter. (7)
(b) Discuss Adjusting of Frame Appearance With Reliefs. (7)
6. Explain the use and functionality of commonly used widgets such as Label, Button, Entry, Text, and Frame. (14)

SECTION-D

7. (a) Discuss the libraries of Numpy, Keras. (7)
(b) Explain SciPy, Eli5 & Pandas. (7)
8. Explain the concept of data scraping, and elaborate on how the Scrapy library is used for extracting data from websites. (14)

Exam Code: 112902
(20)

Paper Code: 2310

Programme: Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science)
Semester-II

Course Title: Mathematical Foundation

Course Code: BVIL-2114

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 35

Note: Attempt FIVE questions in all, Each question carries 7 marks. Candidates are required to attempt at least one question from each section and fifth question may be attempted from any Section.

SECTION A

1. What are the elements of a set? How a set can be represented? Explain different types of sets along with an example. (7)
2.
 - a. Define equivalent sets. Prove that open intervals $(3,7)$ and $(5,9)$ are equivalent sets. (3.5)
 - b. In a group of 70 people, 45 speak Hindi language and 33 speak English language and 10 speak neither Hindi nor English. How many can speak both English as well as Hindi language? How many can speak only English language? (3.5)

SECTION B

3. Define Relations. Explain the properties of a Relation with an example. (7)
- 4.(a) Give an example of a relation which is – (2*2=4)
 - (i) reflexive but neither symmetric nor transitive
 - (ii) symmetric but neither reflexive nor transitive
- (b) Let R be the relation on the set N of Natural defined by $a+3b=12$. Find (3)
 - (i) R
 - (ii) Domain of R
 - (iii) Range of R

SECTION C

5. Define proposition. Explain the logical operations of a proposition with an example. (7)

6. a. Show that $(\sim p \wedge \sim q) \rightarrow (p \rightarrow q)$ is a tautology (3.5)
b. Check the validity of the argument:

If I work, I cannot study. Either I work or pass mathematics.

I passed mathematics, Therefore, I study. (3.5)

SECTION D

7. Explain Predicate logic and Quantifiers with an example. (7)
8. Write a note on:
- a. Duality Law with example (3.5)
- b. Negation of quantified statements. (3.5)

Exam Code: 112902
(20)

Paper Code: 2311

**Programme: Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence
and Data Science) Semester-II**

Course Title: Technical Writing

Course Code: BVIL-2115 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 70

Note: Attempt five questions in all, selecting one question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

Section A

1. What is Technical communication? How it is evolved in modern times? (14)
2. Explain various characteristics of technical communication in detail. (14)

Section B

3. Explain various types of audience in technical communication. (14)
4. a) What is the goal of technical writing?
b) Explain re-writing process. (7+7)

Section C

5. What is interview? How it is conducted and validated?
(14)
6. Explain various guidelines for clarity in technical Writing.
(14)

Section D

7. What is proof reading? Who performs it? Explain steps involved in detail.
(14)
8. Explain various ethical issues involved in technical writing.
(14)

Exam Code: 112902
(20)

Paper Code: 2312

**Programme: Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence
and Data Science) Semester-II**

Course Title: Data Collection and Analysis

Course Code: BVIL-2116 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 35

Attempt FIVE questions in all. Selecting at least ONE question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal 7 marks.

Section-A

1. Explain Primary Data Collection Methods?
2. What do you mean by data Collection Sources? Explain it.

Section-B

3. Define Data Analytics? Explain the Descriptive and Predictive types of data analytics?
4. Explain data Collection Tools?

Section-C

5. Explain the applications of Data Analysis?
6. Discuss the Exploratory and Confirmatory data Analysis?

Section-D

7. Discuss the Data Analysis tools?
8. Explain the essential functions for data analysis?

Exam Code: 112902
(20)

Paper Code: 2313

**Programme: Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence
and Data Science) Semester-II**

Course Title: Relational Database Management System

Course Code: BVIM-2117 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 35

Note: There are eight questions in the question paper divided into four sections A-D of 7 marks each. Attempt five question in all, selecting at least one question from each section. The fifth question may be attempted from any section.

Section A

1. Compare Relational, Hierarchical and Network models of DBMS. (7)
2. Who is DBA? Write its responsibilities. (7)

Section B

3. Define operations under Relational Algebra along with examples. (7)
4. Write importance of Codd's 12 rules in detail. (7)

Section C

5. Explain functional dependency and fully functional dependency in detail with examples. (7)
6. Explain ACID properties with suitable examples. (7)

Section D

7. Name various sub languages of SQL. Also explain them. (7)
8. Write a note on the following
 - a) View
 - b) Explicit cursors
 - c) Index
 - d) Join(1+2+2+2)

Lib - 13/5/23 (MOR) K.M.V I

Exam Code: 112904
(20)

Paper Code: 4300

**Programme: Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and
Data Science) Semester-IV**

Course Title: Statistical Inference-II

Course Code: BVIL-4111 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 40

Each Question carry 8 marks.

**There are total four sections namely A, B,C and D.
Candidates are required to attempt total 5 questions,
selecting atleast one from each section. Fifth question can be
attempted from any section.**

Section - A

1. Define the concept of sufficiency in the context of statistical estimation. Explain why sufficiency is an important property of estimators and provide an example to illustrate the concept.
2. Discuss the properties of unbiasedness, consistency, and efficiency of estimators. Provide a brief explanation of each property and explain why these properties are desirable in statistical inference.

Section -B

3. Explain the concept of sampling distributions and their applications in statistical inference.
4. Compare and contrast the applications of the t-test and the F-test in statistical analysis. Discuss the scenarios in which each test is appropriate and provide examples to illustrate their usage.

Section-C

5. Provide a step-by-step explanation of the process involved in solving a hypothesis testing problem, highlighting the key elements involved in formulating and testing hypotheses.
6. Describe the Neyman-Pearson Lemma and its importance in hypothesis testing. Explain the fundamental principles of the Lemma and how it aids in making optimal decisions in hypothesis testing scenarios.

Section D

7. Explain the concept of Analysis of Variance (ANOVA) and its significance in statistical analysis.
8. Discuss the steps involved in conducting an ANOVA analysis. Explain how to formulate hypotheses, calculate the test statistic, and interpret the results of the ANOVA test.

Exam Code: 112904
(20)

Paper Code: 4301

**Programme: Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and
Data Science) Semester-IV**

Course Title: Applied Statistical Programming

Course Code: BVIL-4112

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 60

Note: Attempt five questions by selecting at least any one from each section. Fifth question can be attempted from any section. Each question carries 12 marks.

Section-A

1. (a) List and explain advantage and disadvantages of R Language. 6
(b) Discuss about six basic datatypes of R language. 6
2. (a) What is vector in R programming? Explain various common vector operations. 6
(b) How you create matrix and apply functions to rows and columns of a matrix? 6

Section-B

3. (a) How functions are applied in Lists? Also explain use and syntax of recursive lists. 7

- (b) How data frames are created in lists? 5
4. How factors and tables are used in R? List and explain common functions used with factors. 12

Section-C

5. Write syntax with example of scan(), readline() and cat() functions. How you read and write in a text file? Explain with programming examples. 12
6. Write syntax and programming example of for, while, repeat loops. Write a program in R printing days of a week using for loop. 12

Section-D

7. (a) Briefly explain Measures of central tendency (mean, median and mode)? How you calculate using R Programming? 9
- (b) What do you mean by Measures of positions in statistics. 3
8. What do you 'mean by Measures of Dispersion? How do you calculate (1) Range (2) Variance (3) co-efficient of Variance (4) Standard Deviation using R Language? 12

Exam Code: 112904

Paper Code: 4302

**Programme: Bachelor of Vocation (Artificial
Intelligence and Data Science) Semester: IV**

Course Title: Non-Relational Databases

Course Code: BVIL-4113 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 60

Note: Attempt five questions in all, selecting atleast one question from each section. The fifth question may be attempted from any section. Each question carries 12 marks.

Section A

- Q1: Explain in detail, advantages and disadvantages of Big Data. . (12)
- Q2: a) What are 3Vs of Big Data? (6)
b) Write types of digital data. (6)

Section B

- Q3: What is Hadoop? Write its features and versions in detail. (12)
- Q4: a) Compare and contrast Hadoop and SQL. (6)
b) Write architecture of Hadoop framework. (6)

Section C

- Q5: What is NoSQL? Write its features in detail. (12)
- Q6: a) Write steps to install MongoDB environment. (6)
b) Explain the BASE properties in MongoDB. (6)

Section D

- Q7: Explain index in MongoDB. How can you create, fetch and drop an index? (12)
- Q8: Write a note on the following (3*4 = 12)
a) Replication
b) Aggregate framework
c) Analyse Query performance

Exam Code: 112904

Paper Code: 4303

Programme: Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence
and Data Science) Semester: IV

Course Title: Entrepreneurship Basics

Course Code: BVIL -4114 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 40

Note: Attempt five questions in all, selecting atleast one question from each section. Fifth question may be attempted from any section. Each question carries 8 marks.

SECTION-A

1. What do you understand by Market and Demand analysis of a product? Discuss in detail the various factors that should be kept in mind for this purpose. (8)
2. Discuss the relationship between entrepreneurship and innovation. How do entrepreneurs contribute to economic development through innovative practices? (8)

SECTION-B

3. What are the key skills required to be a successful entrepreneur? Explain how each skill contributes to entrepreneurial success. (8)
4. Define the term 'Entrepreneur'. Describe the different types of entrepreneurs and the characteristics that distinguish each type. (8)

SECTION-C

5. What is a General Venturing Script? Explain in detail the steps involved in designing a General Venturing Script. (8)
6. What is Artificial Intelligence (AI)? Discuss how AI can assist entrepreneurs in managing and growing their businesses. (8)

SECTION-D

7. What is Business Intelligence (BI)? Explain the process of Business Intelligence in detail, highlighting its key components and benefits for decision-making. (8)
8. What is Business intelligence? Explain the various tools of business intelligence used by an entrepreneur. (8)

Exam Code: 114006

Paper Code: 6219

Programme: Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data
Science) Semester - VI

Course Title: Introduction to Blockchain Technology

Course Code: BVIL-6111

Time Allowed: 3 Hours

Max. Marks: 60

Note: Candidates are required to attempt 5 questions selecting at least one question from each section. Fifth question can be attempted from any section. Each question carries 12 marks.

Section – A

- Q1) (a) What are the different types of Blockchain? Give examples. 6
(b) What is a merkle tree structure? How is it useful in Blockchain? 6
Q2) Discuss different types of system architectures. Elaborate decentralised systems. 12

Section – B

- Q3) Explain how a Bitcoin transaction work. Also explain the terms public key, private key, hash functions and digital signatures. 12
Q4) (a) How does Bitcoin achieve decentralization? 6
(b) What do you mean by Distributed Consensus? 6

Section - C

- Q5) What are Bitcoin wallets? Explain different types of Bitcoin wallets with their pros and cons. 12
Q6) (a) Explain the differences between hot storage and cold storage? 6
(b) What is Bitcoin mining? What is a mining pool? What is the impact of Bitcoin mining on environment? 6

Section - D

- Q7) How can mixing services improve Bitcoin transaction privacy? How is decentralised mixing better than normal mixing? 12
Q8) What is Bitcoin mining? What is a mining pool? What is the impact of Bitcoin mining on environment? 12

Exam Code: 114006

Paper Code: 6220

Programme: Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data
Science) Semester - VI

Course Title: Deep Learning

Course Code: BVIL-6112

Time Allowed: 3 Hours

Max. Marks: 60

Note: Candidates are required to attempt 5 questions selecting at least one question from each section. Fifth question can be attempted from any section. Each question carries 12 marks.

Section – A

Q1) What is Deep Learning? How it is different from Machine Learning approaches?

Q2) Discuss the impact of Deep Learning on various industries and applications. Explain some examples how deep learning has done advancement and improvements.

Section – B

Q3) What are some common regularisation techniques used in Deep Learning? How do they help in preventing over fitting in feedforward Neural Network?

Q4) Compare and contrast the architecture and applications of Convolutional Neural Networks and recurrent Neural Networks.

Section-C

Q5) Discuss the purpose and benefits of pooling layers in CNN including different types of pooling techniques.

Q6) Explain variants of basic convolutional functions used in CNN.

Section – D

Q7) Describe the key characteristics and architectural difference between standard RNN, bidirectional RNN and deep recurrent networks.

Q8) Describe the architecture of RNN and the ability to handle sequential data.

Exam Code: 114006

Paper Code: 6221

Programme: Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science) Semester - VI

Course Title: Business Intelligence

Course Code: BVIL-6113

Time Allowed: 3 Hours

Max. Marks: 60

Note: Candidates are required to attempt 5 questions selecting at least one question from each section. Fifth question can be attempted from any section. Each question carries 12 marks.

Section – A

Q1) How do Business Intelligence and Decision Support Systems differ in their functionality and application within organizations? 12

Q2) How does a Decision Support System contribute to implementing a decision? 12

Section – B

Q3) You are about to buy a car. Describe the activities in different phases of the decision-making process: Intelligence Phase, Design Phase, Choice Phase, and Implementation Phase. 12

Q4) Why is model selection difficult in Decision Support System? Explain the concept of model. 12

Section-C

Q5) What challenges can occur when analysing multiple goals simultaneously along with examples? 12

Q6) What motivates a manager to utilize goal-seeking techniques? Explain with real-life situations?

Section – D

Q7) What are the major categories of knowledge management tools? Explain in detail. 12

Q8) a) What are some key knowledge management activities that organizations can undertake to enhance knowledge sharing and collaboration?

b) How can organizations promote knowledge sharing among employees? 6 X 2 = 12